

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună, conținând însă un număr dublu de pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați 500 Lei pe 1 an
Magistrați 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu 30 Lei
Un număr dublu 35 Lei
Un număr vechiu 40 Lei

Redacția: Str. Călea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice
cereri de adfje. Telefon 650

Prestigiul Magistraturei

Revista de drept „Curierul Judiciar” din București în Nr. 40 din 24 Noembrie 1929, ca și ziarul din Capitală, au publicat sub semnatura d-lui C. Romano, Consilier la Inalta Curte de Casație un important articol cu titlul: „Până când și până unde?” și în care, eminentul înalt magistrat apără drepturile și prestigiul magistraților Inaltei noastre Instanțe.

Redăm din articolul acesta partea, care ne-a sugerat amare reflexiuni:

„Răsfoindu-se bugetul general al statului pe anul în curs, titlul acestui articol se impune. În adevăr, din buget se constată că un consilier de la Inalta Curte de Casație și Justiție, care după un sfert de veac de trude și abnegații a urcat treapta cea mai ridicată din magistratură, primește un salariu de bază cu mult inferior unei nesfârșite serii de funcționari din diverse instituții de stat sau direcțiuni de servicii. Spre edificare fac o mică enumerare:

5200	Salariu bază lunară	Consilier tehnic CFR
5000	"	Sub director general CFR
5000	"	Secretar general Senat
5000	"	" Camera
4850	"	Director general chestura deputaților
4850	"	Director general serviciu legislativ Camera
4500	"	Casier adunarea Deputaților
3700 Lei		
4500	"	Director principal stenografie Senat
4200	"	Inginer agronom subdirector Domenii
4200	"	Director principal cl. I. Monopoluri
4200	"	Inginer agronom Monopoluri
4200	"	Inginer inspector cl. I.
4200	"	Inspector de control CFR
4200	"	Secretari generali de Ministere cari chiar după legea de armonizare dobândiseră numai 3600
4000	"	Directori Stenografi
4000	"	Sub director contabil Camera, etc. etc.

Până și un șef de serviciu tehnic la CFR sau inginer de cl. II la monopoluri primește astăzi salarii de bază mai mari ca cei din Casație.

Amintind și faptul că Primului Președinte al Inaltei Curți de Casație, adică celui mai înalt magistrat al țării,

i s'a hărăzit numai o sumă de 4500 lei lunar drept salariu de bază, pe când un consilier tehnic, un subdirector general la CFR, un secretar general de senat sau cameră primesc salarii cu mult mai mari, mărturisesc o oare care jenă. (O jenă bine înțeles, care nu ne privește nici pe mine nici pe Domnia sa.)

Să nu se obiecteze că Casația mai are un supliment de indemnizație lunară (rămasă la suverana apreciere de fie ce an a vistiernicilor), știut este, că și funcționarii mai sus enumerați, pe lângă salariile propriu zise, primesc indemnizații și diurne lunare. Deci, ce să mai adaog când țifrele apar destul de elocvente?

Protestul meu nu are de obiect: „blidul de linte” (expresiunea este consacrată printr'un vechiu articol referitor la magistratură, scris de distinsul amic dl Xeni); de parte de noi o astfel de intențiune, țelul urmărit este:

Menținerea neștirbită a considerațiunei cuvenite Inaltei Curți!

De altfel, tot în chestiunea salarizării Casației, în anul 1927, pe timpul guvernului dlui general Averescu, când se debătea legea armonizării salariilor, am scris un articol intitulat: „Pentru magistratură vremuri de îngrijorare”, prin care documentam sprijinit pe statistică, că dela obârșia Casației și în tot timpul, membrii Inaltei Curți avutau salarii de bază mai mari ca miniștrii sau cel puțin egale, numai dela legea „dezarmonizării” salariilor, datorită autocratismului sau mai bine zis „Casațiofobiei” dlui subsecretar de stat al Finanțelor de pe aceea vreme, când s'a petrecut și conflictul de tristă memorie dintre puterea executivă și cea judecătorească, ce mult impresionase chiar pe Marele Rege suferind, Casația a fost scobortită cu mai multe clase în timp ce funcțiunile simpatizate au fost cu mult ridicate.

În aceea vreme, în Camera deputaților „lieder” al opoziției era actualul ministru de Justiție, d-sa a găsit atunci oportun să remarce articolul meu dela tribuna parlamentară. Avem dar, acum, tot dreptul să socotim că a sosit ceasul pentru ca Inalta Curte să redobândească prestigiul ei secular!

Cu ușurință se poate stabili că aproape cronic și metodic puterea executivă tinde a reduce treptat din importanța și strălucirea puterei judecătorești. Am mai zis-o și în alte împrejurări și pentru a nu se presupune că sufăr de mania persecuțiunei instituției pe care o slujesc, să exemplific această afirmație:

De vre-o doi ani s'a revizuit protocolul serbărilor oficiale și de unde dela înființarea Inaltei Curți de Casa-

ție, în tot decursul vremurilor (Colecția Monitorului Oficial mărturisește), înalta Curte figura în protocol în întregul ei; acum dreptul de participare al Inaltei Curți este redus la primul Președinte și Președinți. Astfel a stat scris în programul oficial pentru sărbătorirea zilei botezului mântuitorului, la serbarea sfintei învieri, ca și la 10 Mai 1929. Evident șefii casei au cu prisosință toată căderea de a reprezenta înaltul for, totuși suprimarea acestui drept neștirbit atâta lungă vreme constituie o diminuare de considerație. Ca o atenuare a gestului s'a pretextat că după războiu numărul Inalților Consilieri aproape s'a îndoit, dar nici odată înalta Curte n'a abuzat de această prerogativă și oare numărul membrilor corpurilor legiuitoare nu s'a mărit; dar ofițerii generali, colonelii, asimilații lor precum și șefii de servicii militare nu s'au împătrit? Și totuși programele oficiale continuă a-i coprinde pe toți.

Am convingerea că este o sistemă de a se reduce din ce în ce mai mult din strălucirea puteri judecătorești care uneori fenează.

Nu se poate uita că la serbarea oficială a primului deceniu dela alipirea Basarabiei (din anul 1928) dnii Președinți al Inaltei Curți la prânzul oficial din Chișinău n'au avut chemare la masa de onoare Nr. 1, unde în schimb se destinaseră locuri unor subsecretari de stat sau „foști” miniștrii; abia la solemnitatea aniversării a 50 ani dela alipirea Dobrogei (1928) li s'au dat scaune la masa cununată, dar aceasta în urma protestului unui Dn. Președinte al Inaltei Curți, prin glasul căruia s'a spus răsplată că: „reprezentării puterii judecătorești se vor retrage motivat”.

Până și călătoriile cu trenul în asemenea ocazii au devenit un chin pentru Inalții reprezentanți ai magistraturii, cari, considerați drept o neglijabilă „calitate”, li se repartizează în vagoane câte un loc la întâmplare, deși regulamentul CFR le recunoaște dreptul la câte un compartiment.

Căutați la festivalurile oficiale dela Teatrul Național, cu greu veți descoperi 2—3 reprezentanți ai Inaltei Magistraturi plasați în câte un colț obscur dintr'o loje de rangul II, în vreme ce multe locuri importante sunt grațios oferite la fel de fel de personaje, pe cât de impresionant pe atât de nechemate, ceace a ocazionat chiar restituirea motivată a unei asemenea invitațiuni de către un fost Prim-Președinte al Inaltei curți.

Când în primăvara 1928 s'a sărbătorit introducerea codului civil român în Basarabia, din toate părțile au curs invitații la Chișinău; numai peste valorosul meu coleg consilierul Vespasian Erbiceanu se așternuse uitarea — și la invitare și la decorare — deși era îndreptățit să participe între cei dintâi, căci d-sa a fost autorul legii de organizarea justiției române în Basarabia și în calitate de cel dintâi Prim-Președinte al Curții de apel din Chișinău a prezidat timp de șase ani la organizarea, așezarea și buna îndrumare a justiției în Basarabia pe baze naționale. În treacăt fie zis, dacă oficialitatea nu și-a amintit, în schimb barourile și magistratura din Basarabia printr'o serie de telegrame i-au adus primos de recunoștință.

Și fiindcă amintii distincțiuni, unde se găsesc cele mai puține dacă nu în magistratură? dovadă „Monitorul Oficial” cu decorațiunile date în 1928; pe când unora din magistrați dela curți, vechi și meritoși, abia li s'au acordat „Comandoria Coroanei”, cu acelaș prilej s'a decernat „Comandoria Stelei” unor d-ni șefi de Cabinete, ministere, de pildă: al ministerului agriculturii din acea vreme

intitulat director de cabinet, probabil fiindcă era mai mare peste un al doilea șef de cabinet. Nimic de zis asupra meritelor acelui d-ni Director de cabinet, dar să fie îngăduit a face o paralelă și a pune în cumpănă: vechimea și experiența precum și foloasle aduse țării de fiecare dintre cei decoraji.

Chiar dacă puterea executivă ar păstra continua tendință de a scobora cu mai multe trepte Magistratura în ierarhia salarizării, aceasta va rămâne un gest fără utilitate reală — căci nu trebuie uitat că, înălțimea ei nu depinde de „trepte” ce se sue și coboară... ci de „planul” pe care se află — neîncetat.

Și planul, e acela al „Dreptății” pe care-o reprezintă. Iar strălucirea ei nu poate fi întinată chiar dacă e trimisă în umbră, deseori, căci e strălucire de purpură și hermină curată — plămădită din trude și din conștiințe puse în slujbă țării — și-a adevărului.

Țara de altfel, a știut să recunoască prin fapte — recurgând în vremuri de grea cumpănă la înalta Curte de Casație — unde a găsit rezerve imaculate, din care s'au ales: Miniștrii, Prim-Miniștrii și chiar Inalții Regenți, despre care, nădăjduim, se va săpa în istoria țării, o pagină luminoasă.

Avizarea la restabilirea unor drepturi cuvenite membrilor Inaltei Curți de Casație așa cum o face dl Consilier Romano prin cele relatate din articolul Domniei sale, o socotim bine venită pentru întregul corp al magistraturii țării și din acest punct de vedere cu bucurie constatăm o solidaritate înțeleasă de la sine.

Apărarea prestigiului membrilor Inaltei Instanțe înseamnă apărarea prestigiului tuturor magistraților țării.

Cu câtă durere n'am constatat, cum reprezentanții autorităților din Cluj ignorând demnitatea magistraților din Capitala Ardealului, au omis a le da locul de onoare la sărbători oficiale, recepțiuni și reprezentanții în onoarea oaspeților de marcă ce ne-au vizitat.

Să fie oare un Prim-Președinte de Curte, cel mai înalt magistrat din Cluj, ca și corpul consilierilor al acestei instanțe pe aceeași treaptă oficială, cu membrii Consiliului Comunal bună oară?

Este posibil ca la vizitarea Clujului de către un membru al familiei regale sau un ministru strein și când se organizează de către prefectură recepții, banchete, reprezentanții de gală, să lipsească de la astfel de manifestări oficiale cel puțin șeful Curții de Apel și Procurorul General? La reprezentările de gală la teatru să se împartă locurile de frunte ca și lojile, micilor funcționari, cu ignorarea membrilor corpului nostru judecătorec? Astfel de întâmplări se observă de mulți ani: Nimeni nu avizează la luarea de măsuri pentru îndreptare și restabilirea unei considerațiuni știrbite.

În schimb am văzut în multe ocazii, cum magistrații Curții ca și ai Tribunalului din Cluj, erau poftiți cu insistență de către capi de autoritate administrativă la prezentarea la gară și în corpore, cu ocazia sosirii sau trecerii cine știe cărui ministru sau mare politician în turneu de inspecție sau cu ocazia serviciului.

Magistratura nu este și n'a fost nici când la discreția puterii executive. Indatorită a participa la serbările oficiale prevăzute prin legea ei de organizare, nu trebuie ignorată la locurile de cinste, cărora prin prezența membrilor ei le împrumută din strălucirea și demnitatea cu care este investită.

Marele jurisconsult italian, Alfredo Rocco, ministrul de Justiție fascist, închee prețiosul său raport relativ la re-

forma penală fascistă, care în curând devenind lege, va înzestra Italia cu unul din cele mai moderne coduri penale și de procedură, adaugă relativ la salarizarea magistraților italieni cerulă prin proiect următoarele:

„E necesar să procurăm magistraților condițiunile indispensabile de liniște și siguranță și să le creem o situațiune privilegiată față de ceilalți funcționari ai Statului. Nici o categorie de funcționari nu se găsește în aceleași condițiuni ca magistrații, funcțiunea de magistrat trebuind să fie considerată în adevăr ca supraomenească.

Pentru ca această funcțiune să poată fi exercitată așa fel încât, să fie mai presus de orice critică și bănuială: pentru a avea tot prestigiul necesar, ea cere, de la acel chemat să-și asume controlul absolut asupra tuturor semenilor și asupra tuturor raporturilor vieții sociale, un fel de izolare spirituală plină de sacrificii și renunțări dure-roase.

Oamenii ce se destină acestui sacerdoțiu și acestei misiuni au cel puțin dreptul la o existență ferită de ori ce preocupări materiale etc.“

Astfel gândese oamenii de Stat, într-o țară mult mai săracă decât a noastră, despre dreptul la un trai convenabil al magistraților țării lor și după cât știu de înălțimea morală a judecătorilor români nu s'a spus totdeauna decât bine. Cu orice ocazie, în public și în parlament: priceperea, demnitatea și integritatea magistraturii noastre a fost dată drept exemplu.

De acord socot cu înaltul magistrat dl Consilier Romano, (fără omiterea aluziei la blidul de linte), pentru ce nu se dă magistraților măcar atâta salariu cât să-i pună la adăpost de nevoile traiului zilnic?

Dacă unui înalt magistrat dela Casație, care primește un salariu dublu ca al celui dela Curtea de Apel, nu-i ajunge suma cu cât este retribuit și i se cuvine cel puțin atâta salariu cât servește Statul celor mai bine retribuiți funcționari a săi (după tabloul mai sus amintit) ce să zică magistrații a căror salariu de bază este dela 1500—3000 lei, căci ori câtă modestie, păstrarea prestigiului cere satisfacerea nevoilor zilnice de trai.

Să sperăm că măcar în parte se vor schimba lucrurile, prin înfăptuirea avansărilor pe loc, principiu consacrat în noua lege de organizare judecătorească, ce se va vota, cum nunță mesagiul regal de deschidere al corpurilor legiuitoare.

V. M. D.

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație

Intreținerea de copil. Obligațiune art. 167 c. c. a. Deosebire art. 139, 141 și 143 c. c. a.

Reclamanta a făcut acțiune contra pârâtului ca tată natural al ficei Ema născută la 18 Oct. 1927 cerând o întreținere lunară de 250 lei plătită într-o sumă pentru ratele scadente și lunar de aci înainte plus dobânzi de întârziere de 15%.

Având în vedere că pârâtul a recunoscut paternitatea.

Considerând că chestiunea dacă tatăl este în stare sau nu să întrețină copilul este o chestiune de apreciere a instanței, că această apreciere trebuie făcută în legătură cu situația materială a mamei, astfel, dacă mama este tot atât de săracă ca și tatăl, obligațiunea de întreținere nu poate trece asupra mamei iar par. 167 c. c. a. nu poate

avea aplicațiune în partea cea de a doua a sa.

În speță sărăcia mamei este dovedită prin certificatul de paupertate aflat la dosar pe baza căruia s'a și admis reclamantei existența judiciară.

Asupra datei de când urmează a fi obligat pârâtul să plătească întreținerea.

Considerând că, după principiile c. c. a. nici o deosebire nu este cu privire la părinți între obligațiunea de întreținere a copiilor legitimi și obligațiunea de întreținere a copiilor naturali. În adevăr par. 139 cuprinde dispozițiuni similare cu dispozițiunile par. 166 iar par. 141 și 143 cu acele ale par. 167. De aci rezultă că întocmai ca și mama legitimă, mama copilului natural care întreține acest copil, nu face altceva decât îndeplinește obligațiunea sa proprie, ca dacă la un moment dat reclamă contra tatălui pe baza art. 167 și acțiunea se găsește fondată, nu i se pot încuviința rate de întreținere decât dela intentare. (Tg.-M. 1905 G. 117, Cl. 1929 Nr. C. III 2925/14/1928.) Presupunerea că întreținerea dată de mamă este făcută pe baza obligațiunii sale legale se unește cu presupunerea că în intervalul în care nu a reclamat nu a avut nevoie de sprijin material. Pe de altă parte a deosebi întreținerea copilului natural de a copilului legitim însemnează a face două reguli de drept pentru aceeași cauză, însemnează a călca principiul de interpretare a textelor de legi: ubi eadem est ratio, ibi eadem lex esse debet.

Având în vedere deci că paternitatea naturală a pârâtului asupra copilei este dovedită prin recunoaștere, că suma pretinsă de reclamantă câte 250 lei pe lună, este după aprecierea judecătorei potrivită cu nevoile copilei și cu starea materială a părinților.

Pentru aceste motive jud. a admis acțiunea fixând nașterea obligațiunii pârâtului odată cu intentarea acțiunii.

Spesele s'au stabilit în vederea par. 425 c. pr. c. iar execuțiunea provizorie în vederea par. 415 al 3 c. pr. c.

(Sentința NC. 8972/1929 Judecătoria Turda Jude L. Tecu.)

Contract de asigurare contra daunelor pe termen fix și cu plata asigurării în rate anuale. Dacă art. 14 pt. 18 lit. e din L. Timbr. a abrogat art. 485 pt. 4 c. com. Asiguratorul nu poate pretinde ratele (primele) anilor următori, ci numai cota de impozit pe care dovedește că a plătit-o anticipat asupra acestor prime.

Asupra acțiunii comerciale de față prin care reclamanta pretinde să fie obligată pârâta a-i plăti 2446 lei capital și accesorii cu titlu de rata anului II din contractul de asigurare, cu rezerva susținerii dreptului de urmărire pe toată durata din contract.

Având în vedere că pârâta prin avocat a cerut respingerea acțiunii cu cheltueli de judecată pe motiv că rata acționată se pretinde pe anul II din cei 10 ani stipulați în contract și că în baza art. 485 punctul 4 codul comercial prin neplata acestei rate, contractul s'a sistat pur și simplu, deci reclamanta nu mai poate pretinde drepturi în baza contractului desființat.

Având în vedere că reclamanta în replică s'a bazat pe art. 14 punct 18 litera c din legea timbrului, susținând că norma de drept a codului comercial a fost abrogată prin zisul text de lege și reclamanta poate pretinde ratele sub toată durata contractului, neputând desființa contractul unilateral.

Având în vedere că în speță este a se examina și de-

cide interpretarea art. 14 punctul 18 legea timbrului față cu textul art. 485 punctul 4 codul comercial, dacă adică zisul text abrogă textul care face regula de drept în materie.

Considerând că în ce privește materia contractelor de asigurări, contracte aleatorii, legiuitorul a prevăzut în art. 485 punctul 4 codul comercial, ca o cauză care desființează contractele de această natură, neplata ratelor din partea asiguratului, bine înțeles nu a primei de asigurare adică rata anului prim, ci a ratelor convenite pe anii următori conveniți în contract.

Considerând, că motivele pentru care legiuitorul a stipulat, contrar normelor generale din materia obligațiilor generale, că contractul de asigurare se poate rezilia prin voința unilaterală a unuia din contractanți, sunt, că contractele de asigurare implicând prin natura lor, riscul ca contra echivalent al obligațiunei celuilalt contractant, pe deoparte sunt operațiuni, făcute pe garanția și încrederea ce inspira asiguratorul și care la un moment dat pot scădea în ochii asiguratului, iar pe de altă parte sunt ivorite din necesitatea de asigurare pe care singur asiguratul, și-o poate măsura și decide asupra existenței sau încetării ei

Considerând mai departe, că rațiunea și motivele, care au condus pe legiuitorul citatului text din codul comercial n'au încetat de a exista la apariția art. 14 punctul 18 litera c legea timbrului.

Considerând că textul citat din legea timbrului se exprimă neclar și neprecis, într-o frază glăsuind, că asiguratorul va putea urmări achitarea primelor datorate în temeiul poliței de asigurare. În lipsa explicației legiuitorului atât în expunerea de motive, în motivarea Consiliului Legislativ, debateri parlamentare și față cu rațiunea art. 485 pt. 4 c. com., urmează a-l interpreta în sensul că: deoarece ratele sunt a se plăti anticipat la începutul fiecărui an din contract și deoarece și impozitul către Stat aferent acestor rate este a se plăti anticipat trimestrial ori anual, de către asigurator pe baza de borderouri înaintate Administrației Financiare, adică atunci când asiguratorul încă nu cunoaște dacă mai inspiră încrederea asiguratului, asiguratorul este obligat la plata impozitului aferent, dar asiguratul își păstrează mai departe dreptul lui de a desființa prin neplata ratei contractul și în acest caz asiguratorul în baza plății impozitului, poate să urmărească în justiție pe asigurat pentru restituirea, adică a plății, numai pentru suma impozitului plătit, nu și a ratei de asigurare în întregime.

Considerând că astfel art. 14 punctul 18 litera c legea timbrului nu modifică dreptul comun în materia ce ne preocupă, deci art. 485 punctul 4 codul comercial operează și mai departe, subsistând încă rațiunea, care a condus la legiferarea lui, ci numai că îndreptățește pe asigurator a urmări și încasa cota de impozit plătită anticipat Statului, când însă nu se manifestase voința asiguratului.

Că astfel acțiunea prezentă este numai în parte fondată privitor la cota de impozit de 80 lei plătită Statului de asigurator.

Văzând și art. 424 și următorii procedura civilă.

Admite în parte ca fondată acțiunea. Sistează reciproc cheltuielile de judecată. Cu recurs.

(Sent. NC. 16315/928 Judecătoria Timișoara Urbană Judecător Agraru.)

* * *

Acțiune în reposesiune. Pact de răscumpărare. Stipulație

expresă suplimentară. Contracte fictive. Tulburare de posesie. Dovada precarității. Art. 318, 319 și 339 c. c. a. Contracte preexistente ce întrec competența instanței.

Din cuprinsul acțiunii cât și din susținerile orale ale părților se constată în fapt următoarele:

Reclamantul Incze Nicolae Farczady a vândut la 26 Septembrie 1928 părților Tiamar Vasile și Boeriu Valer. terenul în litigiu cu actul de vânzare-cumpărare aflat la dosar în copie. Actul cuprinde și clauza dreptului de răscumpărare pe care reclamantul putea să-l exercite până la 1 Oct. 1929, restituind prețul de 250.000 lei, taxa de înțabulare și în plus o arendă de 132.000 lei pentru timpul 1 Oct. 1928 până la 1 Oct. 1929. În acest timp reclamantul urma să folosească mai departe imobilul vândut cu titlul de arendaș.

Pentru constatarea mai puternică a acestui raport de arendă, părțile au făcut în aceeași zi de 26 Sept. 1928 un alt înscris în care se stipulează expres că în cazul că reclamantul nu va uza de dreptul său de răscumpărare, el va fi scutit de arendă și se obligă să predea moșia cumpărătorilor cari pot intra la 1 Oct. 1929 în folosința ei „fără întrebare sau provocare separată”, rezervându-se reclamantului dreptul de a-și culege recolta până la 1 Noiembrie 1929.

Necontestat de părți este că reclamantul nu a făcut uz de pactul de răscumpărare și că cumpărătorii au intrat la termenul convenit în stăpânirea unei părți din moșie.

Vanzătorul face însă acțiunea de față prin care cere repunerea sa în posesie pentru motivul că deși a încheiat cele două contracte arătate, totuși aceste contracte sunt fictive; sub forma vânzării și arendării ele ascund un împrumut, pentru care lucru a și înaintat Tribunalului Turda acțiune de anulare a contractelor, că el a continuat neîntrerupt să stăpânească pământul tot ca proprietar, este deci posesor cu toate arătările contrare ale actelor și cere repunerea în posesie până la judecarea acțiunii de anulare.

Părății susțin că față de împrejurările constatate prin acte nu există conturbare în posesie și cer respingerea acțiunii.

Având în vedere că din cele mai sus expuse se vede că reclamantul în timpul anului din urmă a folosit pământul ca arendaș sau tolerat a fost deci un deținător precar iar nu un posesor, acest titlu fiind deplin dovedit cu contractul de arendă petrecut între părți.

Față de această dovadă a precarității, pretențiunea contrară a reclamantului de a fi stăpânit totuși cu animus sibi habendi nu poate fi luată în considerare. Ea nu poate fi luată în considerare nici pentru alte motive: în adevăr dacă o asemenea voință ar fi existat din partea reclamantului în momentul contractării el nu ar fi limitat în mod expres posesiunea sa; iar dacă această voință ar fi intervenit în timpul executării contractului ea trebuia să se manifeste în mod contradictoriu și în timp util adică prin fapte provocatoare în timpul folosinței ca arendaș; ori acțiunea în anulare fiind introdusă după expirarea timpului de arendare nu poate avea vre-o influență asupra folosinței trecute.

Apoi, odată ce reclamantul a început a poseda pentru altul el singur nu mai poate interverti această posesiune precară printr-un paragraful 319 c. c. a. nu permite deținătorului să schimbe prin propria sa putere temeiul deținerei sale.

Considerând că după principiile puse de art. 318, 319 și 339 c. c. a. numai „posesorul” are drept să ceară repu-

nerea în posesiune, acest drept fiind refuzat simplului deținător, că dacă prin excepțiune arendașul are drept la re pozițiune față de proprietar el are acest drept numai în limitele contractului de arendă și tocmai în vederea respectării acestui contract. Repozițiunea sumară n'are loc dacă contractul de arendă a încetat în urma termenului expirat. (C. 8587/1886, C. 360/1918, Dr. 2/60/1882, Dr. 7/60/1884, Dr. N. I. Rădulescu; Acțiunile posesorii în dreptul României întregite pag. 55.)

Faptul că reclamantul a înaintat acțiune pentru anularea contractelor dintre părți nu poate avea nici o consecință în acțiunea de față pentru motivul că judecătoria nu poate lua în seamă decât situațiunea juridică validă în momentul când judecă; când se cere anularea unui contract acesta trebuie considerat ca existent până la darea sentinței. (Dec. 12/22/1898.)

Judecătoria nefiind nici sesizată nici competentă a judeca validitatea acestor contracte trebuie să le primească de adevărate câtă vreme o sentință definitivă nu a pronunțat încă anularea lor.

În împrejurările acțiunii de față prezumțiunea de drept a titlului valabil enunțată de art. 323 c. c. a. și care este baza acțiunii de re poziție, este darămintă prin dovada contrarie făcută de contractul de arendă încă valabil și acțiune de re poziție nu poate avea loc.

Pentru aceste motive judecătoria a fost nevoită să respingă acțiunea.

Spesele s'au admis pe baza art. 425 c. pr. c.

(Sentința NC. 10262/1929 Judecat. mixtă Turda Jude Teclu.)

Nu se socotesc violate dispoz. art. 170 al. 2, 171, 173, 179 din Legea de execuție LX. din 1881, atunci când delegatul judecătoresc a procedat la ținerea licitației imobiliare, făcând reducere graduală sub prețul de exclamare fără ca să fi trecut aceasta în procesul verbal, rezultatul final al licitației fiind obținerea unui preț mai mare de cât cel de exclamare.

Urmăritul Gheorghe Albu și cons. contra procesului verbal de licitație dresat în ziua de 7 Iunie 1929, în favorul următorului Gheorghe Lelea, în termen legal au înaintat contestație, pe motiv că s'au violat dispozițiunile art. 170 al. 2, 171, 173 și 179 din Legea de execuție LX. din 1881, deoarece delegatul judecătoresc a procedat ilegal, nerespectând dispozițiunile textelor de lege sus citate, neconstatându-se din procesul verbal de licitație, reducerea graduală a prețului de exclamare.

La apelul nominal făcut în ședință publică răspunde contestatorul Gheorghe Albu, asitat de Dr. Vichentie Murărescu, avocat în Timișoara, cu procură în regulă la dosar, următorul Gheorghe Lelea, reprezentat prin Dr. Nicolae Marina, avocat în Timișoara, cum și martorii; Robert Weisz, Gheorghe Vășcu, Achim Voilă Gheorghe Porumb, Costa Vășcu și Ștefan Dancia.

Procedura fiind complectă s'a dat citire contestației, întâmpinării cum și procesului verbal de licitație, în ne ființa martorilor, care s'au seos afară din auditoriu, apoi s'au introdus pe rând și s'au audiat sub prestare de jurământ pe Sf. cruce, conf. art. 310 p. c., ale căror depoziții s'au luat în scris în proces verbal deosebit și s'a atașat la dosar, după care dându-se cuvântul reprezentantului urmăriților contestatori, acesta declară că licitația în chestiune, s'a făcut fără paza formelor legale, întrucât esmisul judecătoresc, în urma neoferirii din partea lici-

tanților a prețului de strigare, urma să scadă în mod treptat prețul și aceste reduceri graduale, să se evedențieze în procesul verbal dresat, ceea ce se constată că esmisul judecătoresc n'a făcut.

Dr. Dr. Nicolae Marina, avocat, reprezentantul urmăritului, având cuvântul cere respingerea contestației pe motiv, că urmăriții n'au fost în nici un chip lezați prin procedarea delegatului judecătoresc cu toate că licitația a început dela 400.000 lei, întrucât la închiderea licitației, sau obținut un preț cu mult mai mare, peste prețul de strigare.

Conchizând, cere respingerea contestației.

J U D E C A T A

Asupra contestației de față;

Având în vedere contestația, întâmpinarea și procesul verbal de licitație se constată în fapt următoarele:

În ziua de 7 Iunie 1929, ora 2 p. m., fiind fixată licitație imobiliară în favorul următorului Gheorghe Lelea și contra urmăriților Gheorghe Albu și cons., după ce s'au făcut formalitățile legale, esmisul judecătoresc se prezintă înainte de ora fixată, la primăria comunală Sculia, unde era fixată ținerea licitației și la ora 2 punctual, începând licitația, explică și citește celor de față condițiunile de licitație, expunând amatorilor, că prețul de strigare este 465.000 lei și că sub 2/3 din prețul de exclamare imobilele urmăriților nu se pot vinde, condițiuni ce erau prevăzute și în publicația de licitație.

Delegatul însărcnat cu aceasta, purcede la ținerea licitației după ce obligă pe licitatori, să depună fiecare vadiul de 10% din prețul de strigare de 465.500 lei, în care timp dintre licitatorii de față Ștefan Dancia oferă suma de 400.000 lei, apoi Gheorghe Vășcu 410.000 lei, Porumb Gheorghe și Ștefan Dancia 420.000 lei și așa în mod treptat până la suma de 570.000 lei, oferit de licitantul Gh. Porumb și întru cât o ofertă mai mare decât aceasta nu s'a făcut, licitația, în urma unei pauze de 6 minute, s'a încheiat în sensul că imobilele s'au adjudecat pe seama lui Gheorghe Porumb, cu prețul de 570.000 lei.

Contestatorii se plâng că licitația este ilegală întru cât delegatul judecătoresc n'a făcut reducere graduală a prețului sub cel de strigare.

In drept.

Având în vedere dispozițiunile art. 170 din legea LX. din 1881, care dispune și arată, normele ce trebuiesc avute în vedere cu ocazia ținerii unei licitații, norme și dispozițiuni care se constată că au fost îndeplinite, după cum rezultă din însăși procesul verbal de licitație cum și din depozițiile martorilor audiați, delegatul conformându-se în totul acestor dispozițiuni.

Considerând, că deși dispozițiunile art. 171 din Legea execuțională dispun, că în caz dacă nu s'ar oferi prețul de strigare, delegatul este obligat să scadă gradat acest preț pe când se face oferta, scădere ce în cazul de față nu putea fi mai mică de 2/3 din prețul de strigare, și care din procesul verbal de licitație se constată ca nefăcut din partea delegatului, totuși față de faptul, că licitația a început dela suma de 400.000 lei, mergând în ordin treptat crescând până la suma de 570.000 lei, deci un preț cu mult mai mare decât cel de strigare, interesele urmăriților nu sunt știrbite cu nimic prin această procedare, care chiar și cu îndeplinirea acestor forme ar fi avut acelaș rezultat.

Că în ceea ce privește al treilea motiv de contestație,

violarea art. 173 din legea execuțională, având în vedere depozițiunile martorilor, ascultați, cum și declarațiunea esmisului, se constată că imediat ce s'a văzut, că prețul de strigare este 465.500 lei și că sub 2/3 din acest preț nu se poate vinde imobilele urmăriților, neoferind nimeni prețul de strigare, ci imediat fără să se mai facă reducere, licitantul Ștefan Dancia, a oferit suma de 400.000 lei, față de care ofertă esmisul a găsit inutil de a mai reduce din prețul de strigare până la cel oferit, căci chiar în cazul când o făcea, ajungea la același rezultat și întru cât concurența dintre licitanți a făcut ca prețul să crească peste cel de strigare, întrecându-l cu 104.000 lei, procedura esmisului nu pare ca vătămătoare intereselor urmăriților, față de oferta ce s'a făcut și care întrece cu mult prețul de strigare.

Asupra celui de-al patrulea motiv, violarea art. 179 din legea execuțională;

Având în vedere, că din analiza făcută asupra lucrărilor efectuate cu ocazia ținerii acestei licitații, cum și a formalităților ce trebuiau îndeplinite, constatându-se că aceste formalități sunt îndeplinite în sensul art. sus citat și acest al patrulea motiv se privește ca nefondat și se respinge ca atare.

Că așa fiind față de neconstatarea vreunui prejudiciu rezultat din această procedură, față de urmăriți, pentru motivele arătate, contestația de față se privește ca nefondată și respinsă ca atare, cu cheltueli conform dispoziției.

(Dec. Nr. 2690/1929 Judec. rurală Deta-Jude. Mușătescu.)

* * *

Plata de onorar, prestație de serviciu de către un funcționar public. Tratament gratuit Art. 1163 c. c. a. Respinger de probe al 368 pr. c.

Necontestat de ambele părți este că reclamantul pe când era medic al Casei Cercuale Turda, a îngrijit cu tratament medical pe pârât, care era directorul acestei instituții.

Acțiunea de față tinde la plata onorariului convenit pentru acest tratament; iar apărarea pârâtului se întemeiază pe excepțiunea că conform ordinului Ministerului Muncii No. 2058/1922, Dir. Deva, medicul Casei Cercuale, retribuit de stat, este dator a da tratament gratuit membrilor și funcționarilor acestei Case și prin urmare nu mai poate pretinde plată.

La această apărare, reclamantul susține pe de-o parte că medicul Cercual nu este obligat decât la tratamentul oficial la spital, iar în speță reclamantul a servit tratamentul în particular, în sala sa de consultații, pe de-altă parte invoacă existența unei convențiuni separate de prestare de serviciu încheiată cu pârâtul și cere dovedirea ei prin interogatoriul sub jurământ al părților.

Având în vedere că din ordinul sus numit al Ministerului Muncii prezentat în instanță de pârât, se vede clar la punctul 5 că orice membru și funcționar al Casei Cercuale are dreptul la tratament medical gratuit, că din punctul 8 al aceluiași ordin se vede că tratamentul trebuie servit nu numai la spital ci și în alt loc.

Având în vedere că directorul Casei Cercuale este fără discuție și el un funcționar al acestei instituții și ca atare are și el dreptul la tratament medical gratuit în aceleași condițiuni ca și orice funcționar; reclamantul prestând serviciile sale nu a făcut deci decât să solveze o obligațiune contractată dinainte față de stat și față de beneficiarul funcționar. El nu mai poate astfel pretinde nici o

plată și acțiunea sa este nefondată.

Asupra celui de-al doilea punct al susținerii reclamantului și anume existența unei convențiuni separate de prestare de serviciu și asupra probațiunii cerute pentru dovedire:

Considerând că articolul 1163 c. c. a. dispune că normele de naștere și interpretare a contractelor de locațiune de servicii se aplică și medicilor care și-au stipulat expres sau tacit plată taxa anuală sau altfel de onorar pentru ostenețile lor „întrucât în privința aceasta nu există normă specială“. Or norma specială pe care textul art. 1163 nu o cere solemn sancționată, este deplin dovedită în speță și medicul nu poate deroga dela conținutul ei. Astfel contractul invocat chiar de s'ar fi încheiat în realitate nu poate să aibe ființă legală.

Pentru aceasta proba cerută pentru dovedirea lui apare ca inutilă și judecătoria a respins-o aplicând restricțiunea din paragraful 368 al 1 c. p. c.

Judecătoria constată că spese nu s'au făcut de pârât în speță, iar onorariu de avocat nu s'a pretins odată cu respingerea acțiunea.

(Sentința N. C. 6783/1929, Judec. Turda).

* * *

Curși de Apel

In sistemul codului civil austriac, reclamantul este dator să arate în acțiune „cauza promittendă“ înțelegându-se prin cauză rațiunea care determină pe parte să contracteze. Promisiunea singură nu produce efect.

In fapt pârâtul, conform actului susarătat intitulat „Recunoștință“ s'a obligat la plata sumei din acțiune, prin urmare — conchide prima instanță — a trebuit obligat în conformitate cu cererea din acțiune.

Din lucrările dela dosar rezultă că nici în acțiunea introductivă, nici în actul atașat la aceasta nu este arătată „cauza“ pe care pretinsa obligațiune a pârâtului se întemeiază.

In drept. Având în vedere, că în sistemul codului civil austriac obligația nu poate să se întemeieze pur și simplu pe voința de a fi dator fără raport la vreun ivor de drept al obligației de ex.: împrumut, vânzare-cumpărare etc

Fiind reclamantul dator să arate în acțiunea sa „cauza promittendă“, înțelegându-se prin cauză rațiunea care determină pe parte să contracteze,

considerând că instanța chiar din oficiu trebuia să cerceteze dacă nu există o cauză ilicită (prohibită de lege, contrară bunelor moravuri și ordinii publice),

având în vedere, că „recunoașterea datoriei“ cu titlu de drept de sine stătător există chiar conform sistemului maghiar numai atunci când se produce în baza unei transacțiuni, sau ca rezulta al unei răfueli.

In afară de aceste cazuri promisiunea fără cauză nu produce nici un efect,

considerând, că spre deosebire de sistemul român chiar atunci când promisiunea este cuprinsă în act scris și iscălit de debitor, sistemul austriac pune întotdeauna în sarcina creditorului reclamant ca să dovedească nu numai existența obligațiunei dar și existența cauzei,

în temeiul principiilor de mai sus, dat fiind că pârâtul în cursul procesului a recunoscut numai veracitatea formală a actului de obligație, însă din întreaga sa apărare reesă, că a contestat existența unei cauze valabile cu privire la creanță,

Tribunalul când obligă pe pârât la plata sumei din acțiune, pe temeiul unui înscris din care nu reiese cauza materială a obligațiunei și nu administrează alte probe chiar în interesul reclamantului pentru a se stabili existența unei cauze ilicite, violează principiile de drept în stabilirea existenței obligațiunei și pronunță totodată o sentință nemotivată, întrucât starea de fapt expusă în sentința atacată este necompletă lipsindu-i arătare bazei obligațiunei angajate.

Considerând că pârâtul pe lângă celelalte capete de cerere din recurs, prin menținerea apărării sale dezvoltată la instanțele în fond în legătură cu disp. art. 871, 875 și 878 cca. precum prin invocarea art. 270 din p. c. a pus în situație pe Curte să constate violarea legii de fond conform celor arătate mai sus,

drept aceea s'a dat hotărârea din dispozitiv stabilindu-se cheltuelile de recurs pe baza art. 508 alin. 3 și 543 din p. c.

(C. Ap. Cluj S. III. Dec. N. 542—1929.)

* * *

In afară de testamentele privilegiate prevăzute de art. 27-29 din legea XVI:1876, admise de legiuitor din cauza evenimentelor extraordinare de primejdioase în mijlocul cărora se află testatorul, prin art. 32, consideră ca testament privilegiat, din cauza raportului strâns de familie dintre testator și beneficiar, prin care se testează în favoarea descendenților sau în favoarea soțului legitim, iar în privința formei acestora din urmă, legea cere ca documentul să fie scris în întregime și semnat de mână proprie a testatorului, prezența martorilor nefiind necesară, căci condițiile de formă prevăzute de art. 30 sunt aplicabile numai testamentelor privilegiate de prima categorie, la cari se referă art. 27-29 din lege. Când legea XVI:1876, prin art. 5 zice, că despre îndeplinirea cerințelor legale trebuie ca martorii să adeverească pe însuș documentul, prin aceasta nu se înțelege, că adevărită să se facă numai decât cu clauzula obținută, ci poate rezulta și din conținutul testamentului, căci legea nu pretinde inserarea ei într'un anumit loc și nici utilizarea expresiunilor textului legii.

Recurenta a cerut casarea sentinței Tribunalului și cheltueli de judecată, invocând ca motiv de casare „violarea art. 32 din Legea XVI:1876, deoarece instanțele de fond eronat au stabilit, că testamentul din discuție nu este testament privilegiat, căci odată ce testatorul prin acest act, a testat în favoarea soției, semnând propriu testamentul trebuie considerat ca privilegiat și în consecință este valabil prin semnarea numai a doi martori“.

Fapt. Reclamanta M. F. în calitate de mamă, și erede a defunctului S. I., prin acțiunea intentată în contra pârâtei vād. lui S. I. n. M. F., a cerut invalidarea testamentului privat scris, datat la 3 Februarie 1926 al defunctului S. I., prin care a testat întreaga sa avere soției sale, pârâta din proces, invocând nulitatea testamentului din lipsa formelor legale.

Tribunalul, prin sentința atacată, adoptând în întregime motivele sentinței judecătorei, după ce arată, că testamentul din proces, nu întrunește condițiunile prevăzute de art. 32 din Legea XVI:1876 deoarece nu este scris în întregime de testator, ci numai semnat de dānsul, stabilește ca fapt, că testatorul — care știe să scrie și ceti — a făcut testament privat scris în prezența a patru martori, dintre care martorul M. N. este vărul primar al pârâtei, singura beneficiară a testamentului și conform

art. 9 din lege, pârâta nu poate beneficia de dispozițiunea testamentului, deoarece testamentul nu este făcut în prezența numărului necesar de martori, iar această lipsă de formă aduce anularea testamentului.

Că în clauzula semnată de martori, aceștia nu au certificat, că testatorul a semnat documentul în prezența lor și nici că a recunoscut că l'a semnat propriu și deci testamentul nu îndeplinește condiția de formă cerută de art. 5 din lege, și astfel instanțele de fond au anulat testamentul și pentru acest motiv.

Având în vedere, că instanțele de fond au constatat ca fapt, că testamentul privat scris al defunctului S. I., prin care testează soției — singura beneficiară a dispozițiunilor — este numai semnat de defunct, iar conținutul documentului este scris de mână străină și tot asemenea, că unul din cei patru martori, cari singuri au semnat actul, este vărul primar al unicei beneficiare, adică pârâta.

Drept. Considerând, că Legea XVI:1876 în cap. IV, „Despre testamentele privilegiate“ în afară de testamentele privilegiate despre care tratează în art. 27-29, admise de legiuitor din cauza evenimentelor extraordinare de primejdioase în mijlocul cărora se află testatorul, prin art. 32 consideră ca testament privilegiat, din cauza raportului strâns de familie, și de afecțiune dintre testator și beneficiar, prin care testatorul testează în favoarea descendenților direcți sau în favoarea soțului conjugal; iar în privința formei, acestora din urmă legea cere, pentru valabilitatea testamentului, ca documentul să fie scris în întregime și semnat, cu mână proprie de către testator, și așa dar la facerea unui astfel de testament, prezența martorilor nu este necesară; căci condițiunile de formă prevăzute de art. 30 sunt aplicabile numai testamentelor privilegiate, din prima categorie, la care se referă art. 27-29 din zisa lege.

Că întrucât testamentul din discuție, prin care soțul testează soției, nu este scris în întregime de testator, și numai semnat de el, Tribunalul, printr'o bună aplicare a art. 32 din Legea XVI:1876, nu l-a considerat ca testament privilegiat valabil, și l-a examinat și din punctul de vedere al formelor unui testament privat scris comun.

Considerând, că potrivit art. 1 comb. cu art. 5 din Legea XVI:1876, când testamentul privat scris, nu este scris în întregime de testator, ci numai semnat de el, prezența a patru martori este necesară pentru valabilitatea actului.

Având în vedere, că fiind stabilit, că unul dintre cei patru martori este vărul primar ar recurentei, instanța de fond printr'o bună aplicare a dispozițiunilor art. 9 din lege a conchis, că pârâta nu poate beneficia de dispozițiunile testamentare; — și fiindcă, în afară de acel martor testamentul nu îndeplinea condițiunea esențială, a prezenței celor patru martori, din acest punct de vedere testamentul a trebuit considerat nul, față de pârâta unca erede testamentară.

Pentru aceste considerente, Curtea a respins recursul ca nefondat.

Considerând, că conform art. 5 din Legea testamentelor, la testamentul privat scris, când testatorul știe să scrie și ceti, singura cerință a legii referitor la acțiunea martorilor este, că testatorul să facă declarația sa, în fața tuturor martorilor, prezenți laolaltă în limba pricepută de ei, că documentul conține ultima sa voință, fără a fi necesar ca martorii să cunoască textul testamentului. Al doilea, ca testatorul să subscrie testamentul în fața mar-

torilor, iar dacă documentul era scris de mai înainte, să recunoască, că la scris propriu.

Despre îndeplinirea acestor cerințe legale, trebuie să se adevărească de către martori, pe însuși documentul, însă prin aceasta nu se înțelege, că această adevărire să se facă numai decât în clauzula obicinuită acestor feluri de testament, ci ea poate rezulta și din conținutul testamentului, căci legea nu pretinde inserarea ei într'un anumit loc, și nici utilizarea expresiunilor textului legii.

Că în această privință, Curtea constată că din conținutul testamentului semnat de testator și de martori, rezultă explicit îndeplinirea întocmai a acestor cerințe legale de formă, căci în ultima parte a textului testamentului se zice: „Mai declară, că aceasta i-a fost cea din urmă dorință și întărește prin subscrierea sa proprie în prezența martorilor, cari au fost chemați în chestia aceasta ca martori“, — așa că Curtea rectifică părerea Tribunalului, că acest motiv nu întemeia anularea testamentului.

Cheltuelile de judecată s'au acordat în baza art. 543 și 508 proc. civ.

(C. Apel Cluj, S. II, Dec. No. 258/1921).

* * *

Divorț. Prescripțiunea din art. 83 legea matrimonială nu este aplicabilă concubinajului, care deși s'a început cu mai mult de 6 luni înaintea întinderii acțiunii însă persistă și la această dată arătându-se astfel ca un fapt delictuos continuativ.

Fapt. Reclamanta prin acțiunea introdusă a cerut desfacerea căsătoriei încheiate între dânsa și pârâtul I. C. la 4 Decembrie 1904, înaintea ofițerului stărei civile din comuna F. pe baza art. 80, punct a) și c) din legea XXXI: 1894, fiindcă soțul a maltrat-o și a trăit și trăiește în concubinaj cu femeia R. L., care la 25 Iulie 1927, a dat naștere unei copile cu numele Olimpia.

Drept. Având în vedere că art. 83 L. M. nu este aplicabil în ceea ce privește concubinajul imputat pârâtului, căci el persista și actualmente așa dar neexpirând termenul de 6 luni înăuntrul căruia se poate înainta acțiunea, cum spune acest articol, căci faptul delictuos al concubinajului este continuu și persistă și astăzi, așa că ar fi în termen util și astăzi să facă acțiunea;

Având în vedere că din depozițiile martorilor C. T. și P. S., ascultați de Curte, s'a dovedit că pârâtul a trăit și trăiește în concubinaj cu femeia R. L., cu care are și o fetiță;

Având în vedere că soțul pârât prin această conduită a violat grav îndatoririle sale conjugale de fidelitate.

Având în vedere, că nici după separarea de pat și masă a soților, viața conjugală și raporturile normale de soți nu au mai fost reluate și nici soțul pârât n'a renunțat de-a continua traiul cu concubina sa, cu care trăiește maritalmente. Așa dar aceste raporturi fiind distruse și în împrejurările date nici speranța de reconciliere nu mai poate fi, căsătoria trebuie declarată desfăcută pe baza art. 80 L. M. din vina pârâtului, care a fost declarat vinovat conf. art. 85 L. M.

Pe baza art. 90 aceeași lege s'a acordat reclamantei pensie alimentară definitivă în sumă de 500 lei lunar, ținând seamă de situația socială a soților și de starea materială a pârâtului, care se va plăti în fiecare întâi a luni cu începe dela data acțiunii.

Cheltuelile s'au admis conform art. 508 și 425 Pr. civ. și tariful avocaților.

(C. Apel Timișoara N. C. II 1690/1929).

* * *

Beneficiarul cambiei, care a dobândit-o pe cale cambială, potrivit art. 92 din legea cambială, nu i-se pot opune excepțiunile rezultând din raporturile contractuale existente dintre emitent și acceptat. Atari excepțiuni ar putea fi opozabile beneficiarului numai în ipoteza, când s'ar dovedi reaua lui credință existentă în momentul dobândirii cambiei.

In fapt. În baza cambiei protestate de 25.000 lei, cu scadența la 7 Ianuarie 1928, semnată de pârâții D. și I. în ordinul pârâtului L. I. girată „B. U. E. și I.“ și apoi de acesta transmisă prin gir reclamantei „B.A.“, la cererea acesteia, Judecătoria a emis mandatul cambial de plată atacat cu excepțiuni de către pârâți. Ambele instanțe de fond au respins excepțiunile.

Tribunalul prin sentința recurată, adoptând și motivele sentinței primei instanțe, constată în fapt, că în instanța de apel pârâții au susținut că ei au dat lui „B. U.“ cambia ca acoperire a contului curent deschis lor, dar în baza aceluși cont ei nu mai datorau nimic, și că reclamanta „B. A.“, în momentul dobândirii efectului prin gir a știut această împrejurare de fapt și deci a fost de reacredință, iar pentru dovedirea acestor afirmațiuni au cerut audierea ca martori a foștilor directori ai „B. U.“, azi falită, cum și pe B. H. directorul băncii reclamante.

Tribunalul a respins acest mijloc de apărare al pârâților, motivând că din textul cambiei nu rezultă că a fost dată pentru acoperirea contului curent, și nici nu este menționată interdicția transmisiunii ei prin gir și deci conform art. 92 din legea camb. asemenea excepțiuni nu sunt opozabile reclamantei, ca terțiu posesor al cambiei. Deasemenea instanța de fond a respins audierea ca martori a directorilor „B. U.“, ca fiind interesați și întrucât sunt cunoscute falșurile din registrele acelei firme falite înlăturând totodată și audierea ca martor a directorului băncii reclamante, apreciind că aceasta cerere e formulată de pârâți în scopul evident de a întârzia soluționarea procesului, întrucât constată contrazicerile în apărarea pârâților, când într'un rând au susținut că acea cambie a ajuns în posesia reclamantei, după ce fusese achitată, iar în alt rând pârâții au susținut că efectul a fost transmis de „B. U.“, anume ca să facă imposibilă plata cambiei.

In drept. Considerând, că beneficiarul cambiei, care a dobândit-o pe cale cambială — potrivit art. 92 din legea cambială — nu i se pot opune excepțiunile rezultând din raporturile contractuale existente dintre emitent și acceptant fiindcă posesorul cambiei are dreptul de a cere plata dela subscriitorii efectului pe baza semnăturilor lor, generatoare de obligațiune abstractă, independent de raportul contractual care a creat cambia, chiar și atunci când beneficiarul ar ști că emitentul nu are nici o pretenție față de acceptant pe temeiul aceluși contract. Că atari excepțiuni ar putea fi opozabile beneficiarului numai în ipoteza, când s'ar dovedi reaua lui credință existentă în momentul dobândirii cambiei, iar reaua credință constă în cunoștința ce o are, în momentul transmisiunii cambiei, despre excepțiunile opozabile predecesorului său.

Că acesta fiind principiul legii, din simplul fapt afirmat de recurent înaintea instanței de fond, că Banca reclamantă a știut, că acea cambie era dată „B. U.“ pentru acoperirea contului curent și că în momentul girării efec-

tului către „B. A.“, „B. U.“ nu erau creditoare în baza contului curent, aceste împrejurări nu constituiesc o reacredință, căci o cambie dată pentru acoperire nu exclude dreptul de a fi transmisă prin gir, și tot asemenea faptul, că într'un moment dat contul curent n'ar fi arătat pe pârâți ca debitori, încă nu înseamnă încetarea aceluia raport și lichidarea definitivă a aceluia cont curent, așa că din acest punct de vedere, cu drept cuvânt instanța de fond a respins probatoriul cerut fiind cu totul inutil.

Considerând, că instanța de fond are dreptul de suverană apreciere asupra încrederei ce poate inspira pozițiunile unor anumite persoane, a căror audiere ca martori se cere, și tot asemenea este în drept de a aprecia dacă cererea audierii unei persoane ca martor se formulează numai în spirit de șicană — anume de-a întârzia soluționarea procesului — cu condiția ca instanța să motiveze înlăturarea aceluia mijloc de apărare.

Că în această privință, se constată, că Tribunalul motivează, îndeajuns respingerea audierii ca martori a foștilor directori ai „B. U.“ ca fiind interesați, ca unii ce sunt responsabili de urmările conducerii acestei bănci falite și mai departe Tribunalul a motivat înlăturarea audierii ca martor a directorului Băncii reclamante, ca fiind cerută în scop de șicană, luând de bază contrazicerile pârâșilor în apărările lor, și deci întrucât instanța de fond cu observarea dispozițiilor art. 270 C. Pr. civ. a arătat temeiurile convingerei sale referitor la inutilitatea audierii acestor martori, și din acest punct de vedere motivul de casare este nefondat.

Curtea respingând recursul a obligat pe recurent la plata cheltuelilor de judecată.

(C. Apel Cluj, S. II N. C. 586/929).

* * *

Curtea de Casare

Accident la C. F. R. Creanța de despăgubire a soției victimei sucombată la accident. Legea XVIII din 1874 nu este abrogată prin legea pentru org. casei muncii C. F. R.

În fapt. Din actele și lucrările dela dosar se constată în fapt că în ziua de 13 Octombrie 1921, soțul reclamantei I. P. avizer la C.F.R. cu serviciul în gara C., voind să traverseze linia I spre a se duce la depoul de locomotive a fost tamponat de locomotiva condusă de mecanicul C. P. și ucis pe loc.

Reclamanta după moartea soțului, a cerut despăgubire pentru ea ca soție legitimă și cei doi copii minori și direcția CFR cu adresa Nr. 32371/1922, a respins-o pe motiv că soțul ei n'a avut 10 ani de participare la casa de ajutor ci numai 2 ani și 6 luni.

În urma acestora, reclamanta a dat în judecată administrația C.F.R. reprezentată prin I. T. directorul general al C.F.R., cerând o rentă viageră lunară de 3000 lei și Tribunalul prin sentința apelată a admis în parte acțiunea, obligând C.F.R. la plata unei rente lunare de 2785 lei, începând dela 1 Noembrie 1921 cu 13.069 lei spese de judecată.

Pârâtul apelant prin motivele apelului a susținut în baza art. 180 p. 1 și 3 pr. civ., art. 1 din legea pentru organizarea casei muncii, art. 24,42 și 90 din regulament, că acțiunea este prematură, reclamanta trebuia să se adreseze mai întâi cu cererea casei muncii; Accidentul se datorește victimei și conform art. 1 din legea XVII 1874, Dir. Cfr. trebuie apărută de răspundere; Suma acordată ca despăgubire este exagerată, Tribunalul trebuia să aibă

în vedere venitul decedatului;

În drept. Având în vedere motivul prim, invocat de pârât că instanța greșit, a respins ca tardiv incidentul dilatoriu este fondat întrucât potrivit art. 180 al. ultim. din pr. civ. excepțiunile dilatorii arătate în punctul 1 și 3 se pot ridica în orice stadiu al procedurii, judecătorul fiind chiar obligat să le ridice din oficiu.

În ce privește însă susținerea pârâței că acțiunea ar fi prematură, reclamanta trebuia să se adreseze mai întâiu, cu cererea Casei muncii, este nefondată, deoarece pe de-o parte dreptul de despăgubire a reclamantei decurge din art. 1295 c. civ. austr. bazat pe principiul, că oricine cauzează altuia un prejudiciu, e dator al repara și nu pe legea Casei Muncii Cfr., care e casă de ajutor după cum rezultă din art. I, iar pe de altă parte, reclamanta s'a adresat în prealabil Direcției Cfr. cu cererea de despăgubire, însă a fost respinsă.

Al doilea motiv că accidentul datorându-se culpei victimei, Direcția trebuie apărută de răspundere, este de asemenea nefondat deoarece conform art. I din legea XVIII: 1874, pentru ca direcția Cfr. să fie apărută de răspundere în cazul când cineva își pierde viața prin accidente ca cele de mai sus, trebuie ca dânsa să dovedească că moartea se datorește fie unui caz de forță majoră, prin fapta unui al treilea pe care societatea n'a putut să-l împiedece sau prin vina proprie a decedatului sau lezăturii.

În speță Direcția Cfr. n'a dovedit și nici n'a cerut să dovedească că moartea lui I. P. s'ar dator vreunui din aceste trei cazuri.

În ceea ce privește motivul ultim Curtea îl respinge ca nefondat, stabilirea quantumului daunei fiind o chestiune de apreciere, legea XIX:1907 privind pe muncitorii înscrși la Casa Cercuală, iar aprecierea Tribunalului este bazată pe expertiza admisă și efectuată în fața sa.

Curtea respingând apelul, a obligat pe apelant la plata cheltuelilor de judecată conform art. 508 pr. civ.

(C. Apel Cluj S. I, No. 873/928).

* * *

Drept de locațiune. — Coproprietate. — Confuziune. — În ce condițiuni poate să opereze (Art. 1445 c. c. a.).

Potrivit par. 1445 c. c. a., prin confuziune se înțelege reunirea asupra aceleiaș persoane a celor două calități de creditor și debitor.

Așa fiind, în ipoteza titlurilor unui drept de locațiune indiviz și dacă ambii titulari devin coproprietari, confuziunea nu poate avea loc și intabularea radiatorului de locațiune nu este posibilă decât dacă amândouă părțile ar cere-o, ea neputând fi admisă la cererea numai dintre părți nici chiar pentru dreptul de locațiune înscrș în favoarea acesteia.

CURTEA

Asupra recursului introdus de Borbath Anton, în contra deciziunii Nr. 1596/928, a Tribunalului Cluj S. I-a, dată în cauză cu văduva lui Pataki Bela, n. Szenásy Ana.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs, din care rezultă că văduva lui Pataki Bela născută Szenásy Ana, proprietară pe o treime indiviză din imobilul trecut în c. f. a comunei Cluj Nr. 69992 A. XI-3 Nr. t. 647/1, 647/2 și 648, având înscrș în favoarea sa și un drept indiviz de locațiune pe o jumătate din acest imobil, pe cealaltă jumătate având drept indiviz de locațiune: Anton Borbath coproprietarul imobilului, care pe două treimi din petițiunea adresată judecătoriei, a cerut să se înainteze radiatorul dreptului de locațiune, operat în cartea fun-

duară cu deciziunea Nr. 2128 din 29 Martie 1924.

Că judecătoria de Ocol, prin deciziunea din 30 Aprilie 1928, a admis această cerere, în sensul că a ordonat să se intabuleze radierea dreptului de chirie ce fusese anterior înscris în favoarea petiționarei.

Că Tribunalul în urma recursului făcut de petiționară, complectând deciziunea primei instanțe a dispus și intabularea radierii dreptului de chirie trecut în c. f. Nr. 6992 din Cluj sub poziția C. 29 cu Nr. 2128 1924, resp. sub poz. C. 32 Nr. 3207/927, astfel că s'a efectuat intabularea radierii în întregime a dreptului de locațiune.

Că pentru a da această soluțiune. Tribunalul constată din extrasul cărții funduare că și Borbath Anton, în favoarea căruia se găsește înscris dreptul de locațiune sub poziția C. 32, figurează ca proprietar al imobilului, prin urmare confuziunea operând și în ce privește pe acesta, cererea de intabulare a radierii în întregime a dreptului de locațiune, trebuie admisă.

Având în vedere că prin motivele de casare, recurentul Borbath Anton, susține că dreptul de locațiune indiviz ce-l are înscris în favoarea sa împreună cu intimata, precum și dreptul acesteia, fac imposibilă confuziunea și deci cererea intimitei a fost admisă.

Considerând că potrivit paragr. 1445 c. c. a., prin confuziune se înțelege reunirea asupra aceleiași persoane a celor două calități de creditor și debitor.

Că dar, e nelindios că n'a putut avea loc o confuziune, deoarece ambele părți fiind proprietare în indiviziune, iar dreptul de locațiune fiind de asemenea indiviz, se extinde asupra întregului imobil, astfel că intabularea radierii dreptului de locațiune ar fi fost posibilă numai în ipoteza în care ambele părți ar cere-o, de unde urmează că nu se poate încuviința radierea nici chiar în ce privește dreptul de locațiune înscris în favoarea intimitei.

Că întrucât cererea de intabularea radierii a fost făcută numai de intimată, recurentul coproprietar opunându-se, urmează că instanța de fond a săvârșit exces de putere și a violat principiile generale de drept, atunci când a admis această cerere pronunțând astfel o deciziune casabilă.

Că dar, motivele de casare fiind fondate, recursul se admite și evocând fondul urmează a se respinge cererea de intabularea radierii dreptului de chirie.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul.
(*Cas. I, Dec. Nr. 1793 din 8 Iulie 1929*).

Inmânarea acțiunilor prin factori poștali. Neplata taxelor pentru înmânare. Consecințe. În fapt: Prin jurnalul atacat cu recurs, Tribunalul constată că în ziua de 12 Mai 1928, factorul poștal s'a prezentat recurentului — pârât pentru ai înmâna acțiunea, ce i-a fost intentată de către intimat, dar că recurentul răspunzând că nu are bani pentru taxa de înmânare, factorul a depus actul la oficiul poștei, fapt confirmat de martori cari au declarat că recurentul pârât i-a spus factorului poștal, ca acesta să depună actul la poștă de unde el, pârâtul îl va lua de acolo.

În drept: Neplata taxei de înmânare este echivalentă cu însuși refuzul actului dat pentru înmânare, astfel că, în speță, recurentul-pârât este prezumat că, a luat cunoștință de acțiunea ce i-a fost intentată.

Chiar dacă înmânarea s'a făcut seara, și în acest caz ea este bine făcută, deoarece art. 100 pr. c. bucovineană, cuprindă dispozițiuni relativ numai la înmână-

rile cari nu se fac prin poștă, astfel că, la aceste înmânări, nu se poate invoca art. 100 pr. c. (*Cas. III, dec. 643 din 2 Mai 1929*).

Rechiziționarea locuințelor pentru funcționarii Statului. În ce condiții pot fi făcute. Aplicațiune. În conformitate cu dispozițiunile art. 2 din regulamentul privitor la rechiziționarea locuințelor pentru funcționarii Statului și pentru ofițerii din 16 Mai 1927 rechizițiuni noi de locuințe se pot face exclusiv pentru funcționarii de Stat și pentru ofițerii veniți într-o localitate din nou-ile teritorii, însă de cât este posibil trebuie să li se acorde locuințele ocupate pe aceia în locul cărora au fost transferați sau înlocuiți; iar art. 4 din acelaș regulament prevede că rechizițiuni nu se aplică decât asupra încăperilor găsite libere (neocupate), sau cari privesc necesităților stricte ale unui proprietar de imobile.

În speță. Curtea de apel constată în fapt pe baza probei testimoniale administrate și a actelor depuse de părți, că apartamentul din litigiu era ocupat de proprietar și că persoana căreia s'a rechiziționat nu era nou venit, întrucât avusese deja locuință închiriată în Brașov dela Aprilie 1927 până la 1 Mai 1928.

În asemenea situațiune de fapt și de drept Curtea de apel a făcut o bună aplicațiune a regulamentului de rechiziție din 1927 și nu a violat art. 2 și 4 din acest regulament când a anulat hotărârile privitoare la rechiziționarea apartamentului din litigiu, proprietatea intimatului. (*Cas. III. Dec. 661 din 4 Mai 1929*).

Reforma agrară. Expropriere pentru satisfacerea nevoilor de locuințe. Prețul terenurilor expropriate în acest scop. Care sunt normele în fixarea lui. După dispozițiunea art. 14 din legea pentru reforma agrară din Transilvania, dacă problema locuințelor nu va putea fi rezolvată cu terenurile disponibile în urma legii de expropriere în 1921, se va trece la o expropriere succesivă, în măsura trebuințelor, și asupra altor terenuri anume arătate; iar în alin. II al acestui art. se prevede că, cei expropriați vor putea fi, după posibilitate, despăgubiți cu alt pământ corespunzător, însă, nici în acest art., nici în vreun altul nu se arată alte norme de prețuire a terenului expropriat decât acelea determinate de art. 50 din lege, în cazul când Statul ar fi în imposibilitate de a despăgubi de expropriați cu alt pământ corespunzător.

În asemenea condițiuni, nu se poate recurge pentru fixarea prețului terenului expropriat, decât la dispozițiunile cuprinse în lege și anume la art. 50, întrucât el nu face nici o distincțiune între terenurile de cultură și acelea pentru loturi pe case.

Așa dar, întrucât, pe de o parte, prin art. 14 s'a acordat Statului numai o facultate de a despăgubi pe proprietar cu alt teren, adică când aceasta este posibil, existând asemenea terenuri, el însă, nefiind obligat la schimb de teren, iar pe de altă parte, legea fixând prețul terenurilor expropriate, așa după cum se arată în art. 50 în care se prevede că acest preț în nici un caz nu va putea trece peste acela din 1913, numai prin greșită interpretare a art. 14 și prin violarea art. 50 din legea susmenționată. Curtea a putut să acorde intimatului un preț care reprezintă valoarea actuală a pământului ce le-a expropriat, mai ales că proprietarii nici

n'au pretins un preț așa de mare ca acela pe care Curtea de apel l'a acordat. (*Cas. Secțiuni-Unite, dec. 1 din 17 Ianuarie 1929*).

Reforma agrară. — Prețul pădurilor expropriate. — Normele în fixarea lui determinate de lege. După dispozițiunile art. 52 din legea pentru reforma agrară din Transilvania, prețul pădurilor se va stabili avându-se în vedere la prețuire, calitatea materialului lemnos, speciile căile de comunicație, depărtarea dela gări și centrele de desfacere, fără ca prețul fixat să poată întrece mijlocia prețurilor din localitate, sau regiune, din ultimi 5 ani înainte de 1913.

Dacă, după dispozițiunile acestui text de lege, Curtea de Apel se putea întemeia, pentru fixarea prețului pădurii, pe o expertiză pentru determinarea calității materialului lemnos, a speciilor și celorlalte elemente prevăzute de lege, era îndatorată însă să motiveze că prețul pe care l'a acordat, nu întrece mijlocia prețurilor din localitate sau regiune din ultimii cinci ani înainte de 1913, condițiunea esențială cerută de lege pentru fixarea prețului.

Intrucât, în speță, Curtea de Apel nu arată că prețul ce a acordat nu întrece mijlocia prețurilor din ultimi cinci ani înainte de 1913, a pronunțat o hotărâre nemotivată, lipsind astfel această înaltă Curte de controlul ce urmează să exercite asupra deciziei Curții de apel și, prin urmare, motivul de casare este întemeiat (*Cas. Secțiuni-Unite, dec. 16 din 11 Aprilie 1929*).

Arbitri. — Societatea Lloyd din Timișoara. — Recuzare. — Dacă la judecata asupra recuzării poate lua parte și arbitrul recuzat. — Soluțiunea negativă. (Art. 18, 22 reg. de procedură al Camere arbitrale Lloyd din Timișoara; art. 283 pr. civ. rom.) În lipsă de dispozițiuni speciale, în regulamentul de procedură al Camerei arbitrale Lloyd și aplicându-se normele din procedură civilă română, extinse, în această privință și la teritoriile alipite, prin legea publicată în M. O. No. 282 din 20 Decembrie 1925, urmează a se decide că asupra cererii de recuzare, Camera arbitrală va trebui să chibzuască fără ca arbitrul recuzat să poată lua parte la această chibzuire.

Curtea: Asupra motivului de casare prin care recurenta Banca Agrară Timișană, susține că Curtea de Apel a decis că instanța arbitrală nu a comis nici o violare de lege, atunci când s'a pronunțat asupra cererii sale de recuzare fără excluderea arbitrului recuzat, deoarece potrivit art. 22 din regulamentul normelor de procedură ale Camerei arbitrale Lloyd din Timișoara, combinat cu art. 774 proc. civ. și art. 1883 proc. civ. română, instanța arbitrală nu putea să procedeze la judecată decât ascultând părțile și retrăgându-se la deliberare, fără participarea arbitrului recuzat.

Având în vedere că prin decizia atacată cu recurs, Curtea de Apel a decis că instanța arbitrală de pe lângă Societatea Lloyd din Timișoara, a fost în drept să se pronunțe asupra cererii de recuzare a arbitrului Armin Lindner, fără ca să-l excludă pe acest arbitru dela deliberare, fiindcă deși după regulile dreptului comun, un judecător recuzat nu poate să ia parte la deliberare, totuși acest principiu nu poate fi aplicabil decât la Curți și Tribunale, unde este posibilă înlocuirea unui judecător recuzat fiindcă au un număr mai mare de judecători,

iar nu și la Camera Arbitrală a Societății Lloyd, pentru că judecătorii fiind aleși de părți dintre membrii Soc. Lloyd, pentru fiecare caz a parte, nu se poate constitui cu un alt complex care să judece recuzarea, întrucât atunci s'ar schimba însăși instanța, care se compune din judecători, anume aleși pentru fiecare proces.

Considerând că art. 18 și 22 din regulamentul de procedură al Camerei arbitrale Lloyd din Timișoara, arătând normele după care se vor introduce și judeca cererile de recuzare ce vor fi îndreptate în contra unui membru al Camerei arbitrale, dispune că acestea vor trebui ca să fie adresate Camerei, care ea însăși va hotărâ asupra recuzării, iar în caz dacă o va găsi întemeiată, partea respectivă va trebui ca de îndată să fie obligată să-și desemneze un alt arbitru înlocuitor.

Considerând că prin textele de mai sus, nu se prevede decât modalitatea introducerii cererilor de recuzare, și cum trebuie să se procedeze, în caz de admitere, la înlocuirea membrului recuzat, iar nu și dreptul excepțional pentru instanță, de a proceda la judecată cu însăși participarea arbitrului recuzat.

Considerând că în această privință, regulamentul de procedură al Camerei arbitrale Lloyd nefăcând nici o derogățiune dela principiile generale de drept comun, această lacună urmează să fie completate cu normele dreptului comun, cari arată modul cum instanța trebuie să procedeze la judecata cererii de recuzare și să se pronunțe asupra ei.

Considerând că pentru aplicarea normelor privitoare la recuzare pe întreg cuprinsul țării, trebuiesc să fie observate dispozițiunile aplicabile în vechiul regat, fiindcă prin legea art. 274—287 din procedura civilă română, de extindere publicată în „Monitorul Oficial” cu Nr. 282 din 20 Decembrie 1925, toate dispozițiunile din codurile de procedură civilă din teritoriile alipite, la recuzare, au fost abrogate și înlocuite pe ziua de 1 Ianuarie 1926 cu acelea din codul de procedură civilă română.

Considerând că art. 283 proc. civ. rom., arătând modul cum instanța trebuie să se pronunțe asupra cererii de recuzare, dispune că judecata înaintea căreia art. 14 din legea pentru reforma agrară din Transilvania, dacă problema locuințelor nu va putea fi rezolvată cu terenurile disponibile în urma legii de expropriere din 1921, se va trece la o expropriere succesivă, în măsură trebuințelor, și asupra altor terenuri anume arătate; că, în aliniatul II. al acestui articol se prevede că, cei expropriați, vor putea fi, după posibilitate, despăgubiți cu alt pământ corespunzător; că, însă, nici în acest articol, nici în vre-un altul nu se arată alte norme de prețuire a terenului expropriat decât acela determinate de art. 50 din lege, în cazul când statul ar fi în imposibilitate de a despăgubi pe expropriați cu alt pământ corespunzător;

Că, în asemenea condițiuni, nu se poate recurge, pentru fixarea prețului terenului expropriat, decât la dispozițiunile cuprinse în lege și anume la art. 50, întrucât el nu face nici o distincțiune între terenurile de cultură și acela pentru locuri de casă;

Considerând, așa dar, că întrucât, pe de o parte, prin art. 14 s'a acordat Statului numai o facultate de a despăgubi pe proprietar cu alt teren adică când acesta este posibil, existând asemenea terenuri, el, însă, nefiind obligat la schimb de teren, iar pe de altă parte, legea

fixând prețul terenurilor expropriate, așa după cum se arată în art. 50 în care se prevede că acest preț în nici un caz nu va putea trece peste acela din 1914, numai prin greșită interpretare a art. 14 și prin violarea art. 50 din legea susmenționată, Curtea a putut să acorde intimațiilor un preț care reprezintă valoarea actuală a pământului ce le-a fost expropriat, mai ales că proprietarii, după cum mai sus s'a arătat, nici n'au pretins un preț așa de mare ca acela pe care Curtea de Apel l'a acordat.

Că, dar, motivul de casare fiind întemeiat, urmează a fi admis.

*Pentru Aceste Motive
Curtea*

În Numele Legii.

Casează deciziunea Curții de Apel din Cluj, secția III. No. C. III. 2292/14/1923 din 1927 și

Trimite afacerea a se judeca din nou de aceeași Curte;

Dată și citită în ședință publică azi 17 Ianuarie 1929. (Casația Secțiunii Unite Dec. No. 1 din 1929.)

* * *

Contract oneros. — Caracterizare. (Art. 864. 921 c. c. a.). În conformitate cu dispozițiunile art. 864 c. c. a., sunt considerate contracte oneroase, acele acte juridice, prin cari părțile își transmit drepturi una asupra celeilalte, iar după art. 921 din acelaș cod, o simplă omisiune — abținere — poate constitui și ea o prestațiune.

C U R T E A

Asupra motivelor I, II și III de recurs astfel formulate:

„1) Violarea art. II și III din decretul lege Nr. 1462 din 2 Aprilie 1920, publicat în Monitorul Oficial Nr. 4 din 4. IV. 920, prin aceia că la stabilirea atribuțiunilor secretarului general din Cluj al ministerului lucrărilor publice s'au nesocotit aceste dispozițiuni, prin care atribuțiunile Consiliul dirigent, ca formațiune autonomă, au trecut asupra Comisiunilor de unificare.

„2) Violarea art. IV din suszisul decret-lege și a art. 5 din regulamentul pentru funcționarea comisiilor de descărcare, promulgat prin Decret Regal Nr. 1536 din 8 Aprilie 1920, și publicat în Monitorul Oficial Nr. 7 din 9. IV. 1920, prin aceia că, deși secretarii generali instituiți prin aceste texte în fruntea serviciilor publice existente la Cluj, au intrat în drepturile, adică atribuțiunile, șefilor de resorturi respective din Consiliul Dirigent, în ce privește teritoriul Ardealului, Curtea prin violarea acestor texte constată lipsa de atribuțiune.

„3) Aplicarea greșită a unei afirmative deciziuni ministeriale Nr. 14.431 din 15 Maiu 1920, a ministerului lucrărilor publice, care nu poate deroga dela Inaltul Decret Regal, care n'a fost nici când publicată sau comunicată celor în drept, și nici de altcum nu poate fi valabilă; ea vizează o persoană anumită și nicidecum o funcțiune ca atare. În fine, chiar dacă ar putea fi considerată ca valabilă, Curtea, chiar prin nesocotirea ei, a constatat în speță lipsa de atribuțiuni a secretarului general“.

Având în vedere că instanța de apel, prin deciziunea supusă recursului, a respins în întregime acțiunea recurentului, acțiune ce fusese admisă în parte de Tribunal, și prin care se cere obligarea ministerului comunicațiilor la plata unei sume de lei 320.000 daune. Pentru a da această soluțiune, Curtea de fond constată în fapt că recurenta „Radio Reclame S. A.“ a obținut dela secreta-

riatul general din Cluj, al ministerului lucrărilor publice, dreptul de-a tipări „Mersul Trenurilor din Ardeal“ pe anul 1921, având autorizația exclusivă de a-l desface în toate gările și chioșcurile C. F. R. și prin personalul Cfr. și fiind obligată în schimb să predea pe seama CFR, un număr de 420 exemplare. În luna August 1921, recurenta a și tipărit în prima ediție 10.000 exemplare din Mersul trenurilor, dar la 7 Septembrie 1921, Direcțiunea Generală CFR, interzice desfacerea în gările și chioșcurile CFR a broșurei. Mai constată, că secretariatul general din Cluj, nu era autorizat să dea astfel de concesiuni și deci aceasta nici nu este opozabilă Statului;

Având în vedere că, prin Decretul lege Nr. 1462 din 1920, desființându-se C. D., pentru lichidarea chestiunilor pendinte în fața acestui Consiliu, s'a instituit o Comisiune de unificare, compusă din secretari generali numiți pentru fiecare resort în parte;

Că eceste secretariate generale fiind instituite numai pentru lichidare, ele nu se substituiau în atribuțiunile fostului C. D. pe baza de delegație primită dela șeful departamentului din guvernul central. Aceasta rezultă neîndoios din dispozițiunile art. 3 din suszisul Decret-lege, care prevede, că deodată cu instituirea Comisiunii de unificare, încetează mandatul Consiliului Dirigent;

Considerând apoi, că prin deciziunea Nr. 14.431 din 5 Maiu 1920, dându-se delegație secretarului gen. al Serv. lucrărilor publice din Cluj de-a lucra în numele și pentru șeful depart. central, între atribuțiunile fixate prin această deciziune, nu era și aceea de-a semna contracte oneroase pentru Stat;

În această situațiune deci, Statul nu putea să fie angajat prin secretarul general al lucrărilor publice din Cluj, și contractul făcut de acesta nici nu este opozabil Statului, încât deciziunea Curții de Apel fiind conformă cu dispozițiunile D. L. Nr. 1713/920 și a legii contabilității publice, primele trei motive de recurs sunt neîntemeiate:

Asupra motivului IV de casare astfel formulat:

„Violarea art. 864 și 921 c. c. a., prin aceea că permisiunea acordată nouă de a desface prin gări și chioșcuri livretul de Mersul trenurilor pe teritoriul Ardealului, cu toate că nu are caracter de contract oneros, Curtea îl califică de atare în legătură cu stabilirea lipsei de atribuțiuni a secretarului general“.

Având în vedere că în conformitate cu art. 864 din c. c. a., sunt considerate contracte oneroase, acele acte juridice prin cari părțile își transmit drepturi unul asupra celuilalt, și le acceptă în mod reciproc, iar conf. art. 921 din acelaș cod, o simplă omisiune încă poate constitui o prestațiune;

Considerând că în speță secr. gen. din Cluj, a consimțit drept contra-prestațiune, dreptul pentru recuresntă de-a desface broșurile ce tipărea pe teritoriul CFR, fapt ce asigură acesteia un beneficiu mai mare, astfel deci, fiind vorba de un schimb de drepturi exclusive, ne găsim în fața unui contract oneros în condițiunile sus citatelor texte de lege;

Dar caracterul de contract oneros rezultă din chiar actul prin care s'a acordat concesiunea și prin care recurenta era obligată să predea un anumit număr de broșuri pentru CFR, constituind aceasta o prestațiune din partea recurteii;

Așa fiind, și acest din urmă motiv de casare este neîn-

temeiat și în consecință recursul cată a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul ca nefondat.

(Cas. III D. Nr. 218 din 9 Februarie 1929).

INFORMAȚIUNI

Moartea Președintelui Onaciu. — În vârstă de 86 ani s'a stins în izolare și a fost dus la locașul de veci de foștii colegi vremelnici de Curte, veneratul magistrat român **Alexandru Onaciu**, consilier pensionar al Curiei maghiare și fost între 1919—1921, președinte al senatului penal dela Curtea de Apel din Cluj.

Bătrânul acesta albit de muncă și de vremuri, n'a pregetat o clipă să nu-și ofere serviciile și bogata lui experiență magistraturei țării, atunci când în 1919 patria i-a cerut-o și când era atâta nevoie de îndrumători români a tinerei magistraturi ardelen.

Afectuos cu cei ce-l secundau în munca de judecător, președintele Onaciu prin blândețea lui îngerească ne încuraja la muncă cu cuvântul și cu fapta. Conducând desbaterile cu răbdare, gata să ierte pe oricine, părerile lui împăciuitoare contribuiau totdeauna la aducerea soluțiilor celor mai juridice și mai juste.

Tolerant cu advocații ce abuzau în pledoarii pe cari uneori începându-le în limba română le continuau în limba maghiară, chestiune atât de delicată în acele timpuri, a socotit odată ca foarte bine-venit gestul unui consilier coleg din complet, care în toiul pledoariei a părăsit ședința și descompletând Curtea a provocat suspendarea judecării procesului pe motiv că se pleda ungurește. Și cum dela acea dată în fața completului ce prezida nu s'a mai plecat în altă limbă de cât cea românească, președintele Onaciu, cu mulțumire a relevat acel prilej ce-l aștepta pentru a curma o practică antiromânească ce nu-i era pe plac. Dăm mai jos cuvântarea pe care d. Dr. Pompei Mieșă, Primul Președinte al Curții de Apel din Cluj a ținut-o cu această ocazie, emoționând profund asistența.

„Iubite și mult regretate Coleg!

Când ai luat în primire postul de președinte la Curtea de Apel din Cluj, am relevat ce comori aduci și pui în serviciul tinerei noastre Justiții din Ardeal, prin bogăția de înțelepciune a unei vieți lungi și de experiențe plină.

Căci deși înaintat în vârstă — la apelul Neamului

ca fiecare bun român,

n'ai ezitat nici măcar un moment,

împreună cu ceilalți distinși juriști români, să răspundeți cu reînnoirea voastră din Ungaria veche la vatra părintească, la vatra strămoșilor noștri pentru a servi acum cu adevărat interesele și numai interesele Patriei și ale Neamului român.

Ai făcut deci parte, ai fost chiar în fruntea acelei mici plelade ale cărei excelente calități de magistrat erau și în Ungaria de odinioară recunoscute și bine apreciate, numit fiind de către vîntregii noștri stăpâni de pe acele timpuri, magistrat la suprema instanță judecătorească, la Curia maghiară regească.

Și numai întâmplarea a făcut că n'ai fost numit chiar președinte de senat al acelei înalte instituțiuni ca să poți urma în funcțiunile lor pe marii și de memorie binecuvântații Tăi înaintași, vrednicii fii ai poporului nostru:

pe **Andrei Frâncu și Iosif Popu.**

Această întâmplare a fost declararea de război atunei încă, puternicilor puteri centrale de către mica Românie.

Declararea de război a micii României a fost fatală nu numai înaintării Tale, dar și stăpânilor noștri de atunei, căci ea a fost primul pas hotărâtor în realizarea visului nostru de veacuri, în unirea tuturor românilor într'un singur Stat.

Iată dar prima jertfă din partea Ta, adusă pe altarul României-Mari

Jertfă care în loc de înaintare — dela serviciu activ — Te-a pus la retragere.

Dar tot aceea întâmplare — pentru Neamul nostru cu urmările sale epocale — Te-a recompensat, pentru că în ultima analiză, prin ea ai fost reactivat devenind iarăși judecător activ și acum cu adevărat judecător al Neamului român.

Durere — din pricina vârstei — această reactivare n'a putut lung dura, dar atât cât timp a durat, a fost de ajuns să evidențieze cari sunt calitățile cu adevărat bune ale unui magistrat de elită.

Și să ne învețe la a doua jertfă ce-ai adus, arătându-ne anume cum trebuie în caz de nevoie a servi Patria și în vârstă care de-altminteri ar cere imperios odihnă corpului slăbit.

Ți-a fost hărăzit o viață lungă, în cadrele posibilității o viață plină cu succese,

și dacă azi intristați de durerea despărțirii Te plângem: asta nu-i pentru soarta ce ne așteaptă și pe noi, toți muritorii de pe aceste plaiuri,

ci pentru că plângem pierderea celui bun, celui mare în fapte bune,

al căror număr oricât de urecat ar fi el în raport cu numărul viețelor omenești, este totuș mic, totuș disparent pentru a salvagarda interesele primordiale de viață atât ale vreunui popor, cât și ale întregii omeniri.

Inzestrat fiind cu atâtea calități, cu atâtea virtuți, toate de fapt și exercitate de Tine până erai între noi

acum pleci însoțit de ultimul nostru salut — sigur — în regiuni înalte, în regiuni luminoase, împăcat cu lumea și împăcat cu soarta.

În veci onoare Ție și binecuvântare memoriei Tale!

x x x

Donațiunea Hamangiu. — Cunoscutul nostru mare juriconsul și consilier la Inalta Curte de Casație dl. C. Hamangiu, a donat Academiei române, pentru Cultura noastră națională un fond de 5.000.000 lei, cu anumite clauze întemeietoare de premii, ce să stimuleze spre progres pe literații, filosofii și juriștii români. Gestul învățatului nostru judecător, care oferă fructul ostenețelor unei vieți în scopul ridicării spre apogeu energiile creatoare ale geniului neamului românesc, n'are nevoie de prea multe comentarii.

Sfidând materialismul ce ne'năbușe și fără ca generalul donator să se fi aflat la pragul vieții — d. consilier Hamangiu n'are decât 62 ani — exemplul ce ni-l oferă probează că se mai găsesc în țara românească suflete superioare și credincioși în destinele poporului românesc.

Felicităm cum merită pe d. consilier Hamangiu și avem credința că fapta d-sale va găsi, imitatori ce să ajute stimulând energiile pentru progresul artelor, literilor și științei dreptului românesc.

» FRIGIDAIRE «

**Mai rece ca ghiata
Mai ieftin ca ghiata
Mai sanatos ca ghiata**

Frigul pentru nevoile casnice,
comerciale și industriale pro-
dus în mod automat pe cale
electrică. Pentru demonstrații
vă stă cu plăcere la dispoziție

AUZOMECANICA S. A. CLUJ

**Strada Regina Maria Nr. 10
Calea Dorobanților Nr. 18**

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” Societate Anonimă

Depozit de cauciucuri. Piese de schimb și accesorii **Str. Reg. Maria 10** Telefon 2-16 Cluj

Reprezentanța generală:

Garaje, benzină și ulei. Atelier de reparațiuni **Cal. Dorobanților 18.** Telefon 4-89 Cluj

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland

renumitele uzini a lui General Motors

